

Алла ЗОЛОТАРЬОВА,
учитель-методист, учитель музики
Українського коледжу ім. В.Сухомлинського (м. Київ)

Оркестрові презентації традиційного шкільного свята в контексті новітніх технологій музичного виховання учнів

Одним із ефективних засобів виховання підрос-таючого покоління є проведення традиційних шкільних свят, що є джерелом духовного розвитку, засобом розумового, морального, громадянського, естетичного виховання учнів.

Як стверджує В.В.Олійник, свято повинно вико-нувати чотириєдину мету (навчальну, розвивальну,

виховну, розважальну): шкільне свято – це "...дина-мічна система, яка об'єднує різноманітні за формою масові заходи і дозволяє одночасно задовольняти потреби на різних рівнях дозвільної діяльності"*.

* Олійник В.В. Науково-теоретичні підходи до організації та проведення свята: автореферат дис. ... канд. пед. наук / В. В. Олій-ник; Інститут педагогіки НАПН України. – К., 2011. – С. 25.

думку автора, *т и п и* та *ф о р м и* проведення шкільних свят в різні історичні періоди не тільки повторювались, а й, відповідно до реалій часу, змінювались.

Ця тенденція зберігається і сьогодні: процеси світової глобалізації, стрімке зростання науково-технічного потенціалу, комп'ютерного та медіа-інформаційного прогресу потребують внесення якісних змін у сферу дозвільно-пізнавальної діяльності учнів, зокрема, створення нетрадиційних форм проведення традиційних шкільних свят. Однією з таких форм є оркестрова презентація – творче поєднання різноманітних (музичних, літературних, театральних-сценічних та ін.) засобів художньо-мистецького впливу на естетичний світогляд учня з паралельною актуалізацією головних морально-етичних проблем, пов'язаних із темою традиційного шкільного свята.

Сутність запропонованої форми навчально-виховної роботи розкрито на прикладі проведення в Українському колежі ім. В.О.Сухомлинського Дня гумору за участю професійного оркестрового колективу.

Метою цього заходу було не тільки надати можливість учням ознайомитися з найкращими зразками джазової музики та гумористично-сатиричним напрямком художньої літератури, а й у цікавій, доступній формі, в співтворчості з професійними митцями, визначити такі негативні явища як лінощі, хитрощі, задрощі та підкреслити важливість позитивних людських якостей – ширості, щедрості, почуття гумору та ін.

Запропоновані сценарії оркестрової презентації (варіативні за своїм складом, музичним репертуаром та літературним змістом) враховують вікові особливості дітей молодшого шкільного віку: "Усміхатися дозволяється!" для учнів 1–2-х класів, "Музичні гуморески" – для 3-х класів, "Жартуємо разом" – для 4-х класів.

Усміхатися дозволяється!

В е д у ч и й (учитель). Доброго дня, шановні друзі! Сьогодні ми маємо честь зустрічати наших гостей – музикантів біг-бенду – оркестру джазової музики. Тож приготуйте ваші усмішки та гучні оплески! Звучить святковий вступ! (*А.Ленін "Святковий вступ"*).

Д и р и г е н т. Шановні діти, вітаємо вас із Днем гумору. Бажаємо весняного настрою, дотепних жартів, цікавих уроків та успіхів у навчанні.

В е д у ч и й. Щиро дякуємо (*Оплески*). Наші гості – музиканти великого (англійською – "біг") колективу ("бенду"). Зверніть увагу, оркестр складається з двох груп: ритмічної (ударної) та мелодичної (духової). Спробуйте назвати інструменти, що входять до цих груп. (*Учні називають інструменти.*

Музиканти "дарують" у відповідь свої гумористично-імпровізаційні поспівки).

Молодці. Ви познайомились із кожним інструментом окремо, тобто відбулась їхня презентація (*представлення*). А зараз, під керівництвом нашого шановного диригента (ім'я диригента), звучатиме загальна презентація оркестру. Нагадаю: сьогодні нам із вами, слухачам джазової музики, під час виконання композиції, дозволяється усміхатися, виконувати невеличкі танцювальні рухи, а після яскравого соло улюбленого інструмента плескати в долоні і вигукувати найприємніше слово для всіх музикантів: "Браво!" Отже – музична презентація! (*І.Шварц "Презентація"*).

В е д у ч и й. Прийшов час познайомити вас із тими, хто буде допомагати мені проводити концерт. Це – учасники театру "ФА-СОЛЬки": (*представлення учнів 1, 2, 3, які виконують гумористичні сценки, а потім, разом із учителем-ведучим, продовжують концерт*).

Як невдаха виступав

От я вчора виступав!
Ви б почули, як співав!
Хоч немає слуху,
Я горлав щодуху:
До-ре-мі-фа-соль-ля-сі!
Голос мій почули всі!
А скінчив – що сталося! –
З місць усі зірвались,
Сцену ледь не рознесли,
А мене вхопили –
Аж на вулицю несли
І вже там... набили!

Де Іванко?

– Де Іванко? – запитав
Наш учитель Тому.
– Та він ногу поламав
І побіг додому!

Нагодувала

Сестричка мовила: – Юрко,
Ти будеш пити молоко?
– А де воно стоїть у тебе?
– Ну, як не хочеш, то й не треба...

Чому зупинився годинник?

– Щось годинник, – каже тато, –
Раптом зупинився.
Треба в чистку віддавати,
Мабуть, запилився...
– Звідки взятись тому пилу? –
Мовила Галинка. –
Я ж годинник з милом мила,
Там нема й пилінки!

Г.Бойко.

В е д у ч и й. Дякую вам. Раджу нашим слухачам ніколи не попадати у подібні кумедні ситуації, до яких можуть привести хитрощі, хвалькуватість та

інші непривабливі риси характеру. А я нагадую всім, що сьогодні на вас чекають не тільки повчальні гуморески, а й ...

Учень 1. Веселі музичні сюрпризи! (*Р.Ернандес "Кумбачеро"*).

Ведучий. Скажіть мені, будь ласка, чи вмієте ви рахувати до п'яти? (*Відповіді*). Справа в тому, що наступний номер нашої програми називається "На 5". І зараз, завдяки рахунку, ми зможемо відчути життєвий пульс цього твору. (*Звертається до диригента*). Маестро! (*До глядачів*). Так у світі мистецтва прийнято звертатись до митців... (*До диригента*). Підкажіть нам, будь ласка, в якому темпі нам рахувати, щоб відтворити метричну (тобто рівномірну) пульсацію цієї музики? (*Відповідь та показ диригента*). Слухачі відтворюють метричну пульсацію твору, плескаючи у долоні – *Д.Брубек "Лічимо на п'ять"*).

Ведучий 1. Мабуть, ви вже втомились? (*Відповіді*). Я пропоную всім трохи відпочити.

Учень 2. А особливо, нашим улюбленим вчителям.

Ведучий. Адже попереду у нас найскладніше – підбиття підсумків навчального року!

Учень 2. А потім – канікули! (*Замріяно*). Море чи ліс...

Ведучий (*замріяно*). І ... вечірні серенади (*G.Miller "Moonlight Serenade"*).

Ведучий. На жаль, наш концерт завершується. Музикантів чекають нові любителі джазу – учні 3-х та 4-х класів.

Учень 3. Тож приготуйтеся послухати останній номер нашої програми.

Ведучий. Не забудьте подякувати оркестрантам за чудову гру. Пам'ятаєте найприємніше слово для всіх виконавців? (*Відповіді*: так, "Браво!").

Учень 3. Увага!

Ведучий. До відправлення поїзда залишилося 5 секунд. Рахуймо разом...

Разом: 5, 4, 3, 2, 1. Поїхали! (*Н. Warren "Chattanooga Choo-Choo"*).

Ведучий. Дякуємо нашим шановним гостям - музикантам біг-бенду та їхньому диригенту за незабутній концерт (*Оплески*).

Учні 1, 2, 3. До побачення!

Разом (*Ведучий та Учні 1, 2, 3*). До нових зустрічей!

Музичні гуморески

Ведучий 1 (*учитель*). Шановні друзі, вітаємо вас із Днем сміху.

Ведучий 2 (*учень*). Зі святом усмішок, жартів та веселих розіграшів.

Ведучий 1. Весняні канікули закінчились, навчальний рік вийшов на свою фінішну пряму.. Тож, щоб надати нових творчих сил, ми вирішили

підзарядити вас оптимістичною, енергійною, вічно молодого джазовою музикою.

Ведучий 2. Ми починаємо! Звучить святковий вступ! (*А.Ленін "Святковий вступ"*).

Ведучий 2. А чи знаєте ви, звідки прийшло до нас свято гумору?

Ведучий 1. Дослідники стверджують, що давні римляни відзначали Свято дурнів 17 лютого...

Ведучий 2. А 1 квітня – вшановували божество Сміху.

Ведучий 1. Хтось наводить інші історичні гіпотези, але всі вони сходяться в одному: причиною такого своєрідного звичаю стала сама природа.

Люди намагалися задобрити її різноманітні весняні примхи та підбавити себе жартами і розвагами.

Ведучий 2. А ще – веселими сюрпризами, наприклад, такими, які підготували для нас наші гості.

Ведучий 1. Тож для представлення оркестру приготуйте ваші усмішки та гучні оплески! (*І.Шварц "Презентація"*).

Ведучий 2. Настав час провести невеличке гумористичне змагання та познайомитися з музичними інструментами, що входять до складу ритмічної та духової груп оркестру.

Ведучий 1. Умови змагання наступні: диригент оркестру, шановний (*ім'я диригента*), дає знак ("ауфтакт") будь-якому музиканту для виконання невеличкого соло.

Ведучий 2. Якщо ви знаєте назву інструмента, підніміть руку і скажіть її голосно та чітко.

Ведучий 1. У разі правильної відповіді, ви почуєте чарівну мелодію, а якщо помилитесь – чекайте музичну усмішку.

Ведучий 2. Чи всі зрозуміли умови музичного змагання? (*Відповідь*).

Ведучий 1 (*звертається до диригента*). Маестро! (*До глядачів*). Так у світі мистецтва прийнято звертатись до митців... (*До диригента*). Будь ласка, починайте! (*Учні називають інструмент, що виконує соло. Музиканти, в залежності від правильності відповіді, дарують їм невеличкі мелодійні фрази чи гумористично-імпровізаційні поспівки*).

Ведучий 1. Молодці! Безумовно, найкращим був (були) (*ім'я або імена знавців музичних інструментів*). Вітаємо вас із перемогою!

Ведучий 2. Для вас звучить наступний музичний подарунок.

Ведучий 1. Хвилинку, ми не повідомили вам про особливість, котра стосується концертів саме біг-бенду (оркестру, який виконує виключно джазову музику). Вона полягає в тому, що присутнім дозволяється усміхатися, виконувати невеличкі танцювальні рухи, а після яскравих соло улюблених інструментів – плескати в долоні та вигукувати найприємніше слово для всіх музикантів: "Браво!"

Більше того, наприкінці концерту, ви можете вигукнути: "Біс!" і отримати можливість почути ще хоча б один номер...

В е д у ч и й 2. Зрозуміли? (*Відповідь дітей*). Тож, Маестро! Музику! (*Р.Ернандес "Кумбачеро"*).

В е д у ч и й 1. Мої помічники – учасники театру "ФА-СОЛьки": (*представлення учнів*) – підготували для нашого свята декілька повчальних історій. Послухайте їх уважно та спробуйте назвати ті негативні якості характеру, які висміює у своїх гуморесках *Григорій Пилипович Бойко*.

Про пам'ять

Всім відомо, що у нас	"Їхав Ваня на вікні,
Пам'ять – просто вищий клас!	Вів собачку по стерні,
Прочитаємо лиш вірша –	А в цей час зелений фікус
І повторимо ураз:	Мив бабусю на коні".
"Їхав Ваня на коні,	– Ну, який же ти дивак,
Вів собачку по стерні,	Тільки хвастатись мастак!
А в цей час якраз бабуся	Краще ти мене послухай,
Мила фікус на вікні".	А було усе отак:
– Я завжди всім говорю,	"Їхав фікус на коні,
Що ніколи не зубрю,	Вів бабусю по стерні,
Що історію про Ваню	А знайома нам собачка
Дуже легко повторю:	Мила Ваню на вікні".

Футболісти

Грали на подвір'ї хлопчачи	Йде дідусь Кирило
в футбол.	І несе м'яча:
Петрик як ударив	– Чий це, признавайтесь!.., –
І відразу – "гол!"	Та гравці – мовчать.
М'яч в чужу квартиру	– А вікно розбилось? –
Тільки зашумів:	Зважився Андрій.
Пауза у хлопців,	Дід мугикнув: – Ціле.
Петрик занімів.	– Ціле? Значить, мій!

Потрібний майстер

Підійшла до мами	Мама – доні: – Завтра
Ліда-щобетуха:	Понесем до діда,
– Вередує лялька!	Він відремонтує ...
Вже мене не слуха ...	– Добре! – каже Ліда,
Скільки не просила,	– Хай відремонтує
Мов не чує Ната.	І мене, як схоче,
Навіть і не дума	Бо розплющить вранці
Очі відкривати!	Теж не можу очі.

Хто старший?

Забіг увечері до хати	– Звичайно, ти! – говорить
Знадвору збуджений Юрко,	мама.
у матері почав питати:	– А як же так, скажи мені, –
– Хто старший – я чи кіт	Малий ніяк не дійде тями, –
Мурко?	Мурко вусатий, а я ні?.

Що буде в Андріяна?

Гуляючи в дворі,	Дві дині з'їв Степан,
Сказав Климко сестрі:	А решту – Андріян.
– Ану не будь ледача	Що буде в Андріяна?
І розв'яжи задачу:	Подумай-но як слід ...
Степан та Андріян	Сестричка хитрувато
Ходили на баштан.	Поглянула на брата:
Недовго там були,	– В жаднюги Андріяна
Сім динь собі взяли.	Болітиме живіт.

В е д у ч и й 1. Розкажіть нам мершій, які риси характеру викликали у вас такий сміх? (*Відповіді дітей: жадібність, хитрощі, лінощі, неухважність*). Молодці! Завдяки нашому святу, ви зрозуміли, що гумор здатен не тільки веселити, а й виховувати. Отже, ми завершуємо нашу зустріч ще однією гуморескою, цього разу – музичною: запальним рок-н-ролом.

В е д у ч и й 2. Танцюють усі! (*В. Haley "Around The Clock"*).

В е д у ч и й 1. Дякуємо музикантам біг-бенду та їхньому керівнику (*ім'я диригента*) за чудовий концерт (*Оплески*).

Р а з о м : До нових зустрічей!

Жартуємо разом

У виконанні біг-бенду звучить твір А.Лепіна "Святковий вступ".

На сцену виходять двоє ведучих (учні середньої школи).

В е д у ч и й 1. Доброго дня, шановні четверто-класники!

В е д у ч и й 2. Вітаємо вас із Днем гумору.

В е д у ч и й 1. Сподіваємось, жартуючи разом, ми весело проведемо свято усмішок, веселих розігрешів та дотепних сюрпризів!

В е д у ч и й 2. Що ти маєш на увазі, кажучи: "Разом"?

В е д у ч и й 1. Разом із біг-бендом (оркестром, що виконує джазову музику) виступатимуть юні співаки, читці, гумористи, актори – учні нашої школи.

В е д у ч и й 1. Ти шуткуєш? Хіба таке можливо?

В е д у ч и й 2. Звичайно! Сьогодні можливо все! Бо, якщо починати будь-яку справу з великим бажанням та широю усмішкою – успіх буде гарантовано! Не вірите? Переконайтеся самі! (*А.Лепін, сл. В.Коростильова "Пісенька про гарний настрій"*). *У супроводі оркестру співають учні середньої та старшої школи – вихованці музичних шкіл та вокально-хорових гуртків*).

В е д у ч и й 1. А скажи мені, будь ласка, що особисто тобі відомо про джазовий оркестр? Чим він відрізняється від народного, симфонічного чи естрадного?

В е д у ч и й 2 (*спочатку розгублений, потім радісно*). Еврика! Зараз я звернуся по допомогу до наших слухачів. Називай інструменти і ми будемо вирішувати, є вони в духовій чи ритмічній групах біг-бенду? (*Перший ведучий називає інструменти. Музиканти "дарують" дітям мелодійні фрази, а при допущенні ними помилок, мовчать*).

В е д у ч и й 1. Молодці! Тепер ми з вами знаємо назви всіх інструментів, що входять до складу оркестру, і можемо переходити до наступного номера нашої програми – музичної презентації.

В е д у ч и й 2. Не забудьте, що саме на виступах біг-бенду припустимо, після виконання соло, нагороджувати виконавця оплесками та вигуками "Браво!" (*І.Шварц "Презентація"*).

В е д у ч и й 1. День сміху.. Взагалі, навіщо він нам потрібен, цей сміх?

В е д у ч и й 2. Та як же без нього?! Сміх робить людину здоровішою, бадьорішою і витривалішою. Навіть лікарі кажуть: "Сміх подовжує життя!"

В е д у ч и й 1. А знаєте, чому? Виявляється, сміх пов'язаний з особливостями нашого дихання. Коли ми сміємося, дихання на вдиху стає глибшим і тривалішим, а на видиху – коротшим і частішим. Таке тренування дуже корисне для наших легень.

В е д у ч и й 2 (*звертається до диригента*). Маестро! А чи вміють сміятись музичні інструменти?

Д и р и г е н т. Звичайно вміють, і особливо вдало це виходить у саксофона та кларнета. (*Дає знак, інструменти "сміються"*).

В е д у ч и й 1. Хочу повідомити вам, що під час сміху наші легені примудряються максимально спустошуватись. Повітрообмін в цей час відбувається в 4 рази швидше, ніж звичайно.

В е д у ч и й 2. І це ще не все! Сміх активізує роботу головного мозку! Отже, якщо ви, не дай Боже, потрапили у скрутне становище, наприклад, у таке, як герой нашого наступного номера, не забудьте усміхнутись, і незабаром правильний вихід буде знайдено. (*А.Цфасман, сл. С.Трофімова "Невдале побачення" – сценічна композиція у виконанні оркестру та учнів-вокалістів*).

В е д у ч и й 1. Шановні друзі, хочемо повідомити вам, що в нашій школі відкрито Дошку весняних оголошень!

В е д у ч и й 2. Ось які повідомлення нас особливо зацікавили: (*Читають по черзі*).

– Загубився щоденник. Того, хто знайшов, прошу не повертати ні в якому разі. Гідну винагороду гарантую. *Юрчик*.

– Познайомлюсь із вродливою, розумною білявкою маленького зросту й худорлявої статури для спільного виконання домашнього завдання. *Стас Кмітливий*.

– Для класів, що ступили на шлях ринкових відносин, за помірну плату пропоную "Правила користування шпаргалками". Першокласники користуються безкоштовно.

– Всім! Всім! Всім! Володію унікальним методом схуднення. Майбутні топ-моделі, звертайтеся. Несіть свої бутерброди, пиріжки, цукерки. Гарантую миттєве зниження зайвих калорій. *Андрій Натоптаній*.

В е д у ч и й 1. Хочу вас попередити: розігруючи когось, не варто забувати про відому народну приказку: "Найкраще сміється той, хто сміється останнім". Бережіть один одного і в серйозних справах, і шуткуючи.

В е д у ч и й 2. На жаль, наше свято завершується. Наші гості – музиканти біг-бенду та їхній диригент (*ім'я*) поспішають на потяг, який сьогодні чекає на них біля нашої школи. Не вірите?

В е д у ч и й 1. Увага! До відправлення "Поїзда на Чаттанугу" залишилося 5 секунд. Рахуймо разом: 5, 4, 3, 2, 1! (*Н. Warren "Chattanooga Choo-Choo". Під час виконання твору музиканти поступово сходять зі сцени та виходять із зали. Останнім – диригент. Глядачі проводжають оркестрантів оплесками та вигуками "Браво!"*)

В е д у ч и й 1 (*звертаючись до музикантів*). Дякуємо! До побачення!

В е д у ч и й 2. Свято гумору для вас провели (*імена ведучих та учнів-вокалістів*)

В е д у ч и й 1. Дякуємо за увагу!

Р а з о м: До нових зустрічей!

